

Practical value. Consists in development of theoretical positions, methodical and practical recommendations for prognostication the GDP on a short-term prospect.

Keywords: *forecast, globalization, GDP, factor, index, trend analysis, scenario, macroeconomics.*

УДК. 322.1:330.322

ГЕСЕЛЕВА Н.В., РЕДЬКО М.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мета. *Проведення оцінки інвестиційного клімату регіонів України.*

Методика. *У ході проведення оцінки інвестиційної привабливості регіонів України, використано метод експертного опитування (попарне порівняння) та факторний аналіз, заснований на низці статистичних економічних, соціальних, демографічних, криміногенних та екологічних показників.*

Результати. *В результаті проведених досліджень визначено інвестиційний клімат кожного регіону. Таким чином, найбільш інвестиційно привабливими є: м. Київ, АРК, Донецька, Харківська та Дніпропетровська області, а найменш привабливими: Закарпатська, Рівненська, Чернівецька та Тернопільська області.*

Наукова новизна. *Використання даного методу оцінки інвестиційної привабливості дозволяє інвестору сформувати механізм ефективної диверсифікації (розподілу) інвестицій.*

Практична значимість. *Отримані результати інвестиційної привабливості можуть бути використані при формуванні механізму розподілу державних коштів між регіонами країни.*

Ключові слова. *Інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, економічне зростання, регіони України.*

Вступ. В умовах економічної кризи Україна потребує негайних заходів щодо її стабілізації. Однією з проблем сьогодення є суттєві структурні диспропорції в регіональному розрізі, що призводять до погіршення економічного, політичного та соціального стану в країні. Одним із основних інструментів, який направлений на подолання цієї ситуації є інвестиції. Лише додаткові грошові вкладення зможуть підвищити якісні показники відсталих регіонів та максимально наблизити до регіонів-лідерів. До нашого часу багато як зарубіжних так і вітчизняних вчених дослідили суть та роль інвестицій в розвитку економіки. Більшість з них вважають, що зростання економіки залежить від обсягу інвестицій як у види економічної діяльності так і у регіони країни. Тобто, для того щоб досягти економічного зростання потрібно дослідити інвестиційний клімат регіонів України та провести оцінку інвестиційної привабливості. Ці питання було досліджено такими вченими, як І.Бланк, В. Гамалій, С. Герасименко, Л.Свистун-Золотаренко, Т. Уманець та У. Шарп. Всі вони розглядають різні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіонів, оскільки не існує одного досконалого та чітко сформованого механізму розрахунку.

Постановка завдання. Одним із способів диверсифікації інвестицій є визначення інвестиційної привабливості об'єктів інвестування, що і є завданням даної статті.

Результати дослідження. Оцінку інвестиційної привабливості регіонів проводять за різними узагальненими показниками, які характеризують їх економічне, соціальне та політичне становище. Для розрахунків ми використовуємо наступні фактори:

1. Рівень загальноекономічного розвитку регіону;
2. Рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;
3. Рівень науково – інноваційного розвитку регіону;
4. Демографічна характеристика регіону;
5. Рівень економічних, екологічних та криміногенних ризиків [1].

1. Оцінюючи рівень загальноекономічного розвитку регіону визначають можливі обсяги інвестування в кожен з регіонів, також визначають потужність власних джерел фінансування та дають характеристику економічного розвитку регіону по відношенню до країни в цілому. Для оцінювання використовуємо наступні аналітичні показники, які наведено в табл. 1: 1) валовий регіональний продукт, млн. грн. (1ф); 2) частка у ВВП країни, % (2ф); 3) валовий регіональний продукт, в розрахунку на 1 особу, грн. (3ф); 4) загальний обсяг компаній усіх форм власності у регіоні, шт. (4ф); 5) обсяг експорту в регіоні, млн. доларів (5ф); 6) середньомісячна номінальна заробітна плата, % приросту до попереднього року (6ф).

Таблиця 1. Аналітичні показники для розрахунку рівня загальноекономічного розвитку регіону

Регіони	Показники					
	1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.
1.АРК	32426	3,0	16507	55469	676	115,3
2.Вінницька обл.	23589	2,2	14332	32507	661,7	116,4
3.Волинська обл.	14429	1,3	13916	20468	646,4	117,9
4. Дніпропетровська обл.	116136	10,7	34709	104084	10363,2	117,8
5. Донецька обл.	128986	11,9	28986	96249	17197,6	120,2
6. Житомирська обл.	18743	1,7	14616	26147	515,5	116,0
7. Закарпатська обл.	15299	1,4	12278	21339	1397,6	112,1
8. Запорізька обл.	42736	3,9	23657	49534	4151,2	119,2
9. Івано-Франківська обл.	20446	1,9	14814	25306	942	114,8
10. Київська обл.	44953	4,2	26140	53760	1696,2	120,3
11. Кіровоградська обл.	15749	1,5	15533	24941	443,4	116,4
12. Луганська обл.	45541	4,2	19788	45936	6505	120,8
13. Львівська обл.	41655	3,8	16353	67376	1201,9	115,6
14. Миколаївська обл.	24055	2,2	20276	40453	1654,4	115,4
15. Одеська обл.	53878	5,0	22544	78782	1541,1	116,7
16. Полтавська обл.	44291	4,1	13785	37463	3356,1	118,0
17. Рівненська обл.	15882	1,5	15711	20436	543,1	112,8
18. Сумська обл.	18333	1,7	11713	24178	1017,4	116,7
19. Тернопільська обл.	12726	1,2	23639	22125	241,4	112,8

20. Харківська обл.	65293	6,0	14346	77297	1845,8	116,8
21. Херсонська обл.	15649	1,4	13602	30780	339,2	113,7
22. Хмельницька обл.	18096	1,7	17325	27968	393,7	116,2
23. Черкаська обл.	22354	2,1	10939	28963	1058,4	117,4
24. Чернівецька обл.	9892	0,9	15406	17637	136,6	112,1
25. Чернігівська обл.	17008	1,6	70424	20124	418,7	115,4
26. м. Київ	196639	18,2	20455	259302	9061,7	116,9
27. м. Севастополь	7785	0,7	70242	15183	124,1	114,3

Вагомість (значимість) кожного з показників розраховують за допомогою експертного опитування методом попарних порівнянь, на основі яких будується множина матриць порівнянь.

Попарні порівняння проводяться у розгляді переваг (домінування) одного елемента над іншим, тобто якщо показник, який знаходиться у рядку більш важливий ніж той, який знаходиться у стовпці ставиться оцінка 2. Якщо показник, який знаходиться у рядку є менш важливим ніж той, який знаходиться у стовпці, то ставиться оцінка 0. Якщо показники є рівноважними, тобто однаково важливими, ставимо 1 [4].

Значимість показників розраховують за формулою 1:

$$R_i = \frac{X_i}{Y}, \quad (1)$$

де X_i – сума оцінок у рядку, Y – сума всіх оцінок.

Розрахунок ваги кожного показника для визначення рівня загальноекономічного розвитку регіонів наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Розрахунок ваги всіх показників

	1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.	Сума	Вага показника
1ф.	-	1	1	2	0	1	5	5/30=0,17
2ф.	1	-	1	2	1	2	7	7/30=0,23
3ф.	1	1	-	2	1	1	6	6/30=0,2
4ф.	0	0	0	-	1	1	2	2/30=0,07
5ф.	2	1	1	1	-	2	7	7/30=0,23
6ф.	1	0	1	1	0	-	3	3/30=0,1
Всього	5	3	4	8	3	7	30	1

Узагальнений показник розраховується за формулою 2:

$$I_{узаг} = \sum (I_i \cdot R_i), \quad (2)$$

де I_i – аналітичний показник регіону;

R_i – значимість даного показника.

$$I_{узаг\text{ АПК}} = 32426 * 0,17 + 3,0 * 0,23 + 16507 * 0,2 + 55469 * 0,07 + 676,0 * 0,23 + 115,3 * 0,1 = 12864,35$$

Розрахунок інших узагальнюючих показників проводиться аналогічно.

2. Оцінюючи **рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону** визначають можливі темпи втілення інвестиційних проектів та їх реалізацію. Для оцінювання використовуємо такі показники, як: індекс обсягів виконаних будівельних робіт, % приросту до попереднього року; введення в експлуатацію житла, тис. м² загальної площі; щільність автомобільних шляхів з твердим покриттям, км на 1000 км² території; експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування, км.

3. Оцінюючи рівень науково – інноваційного розвитку визначають готовність регіону до розробки та впровадження інновацій. Для оцінювання використовуємо наступні аналітичні показники: обсяг виконаних наукових робіт, шт.; обсяг витрат на інновації, тис. грн.; кількість підприємств, які впровадили інновації, шт.; кількість організацій, які виконують наукові та науково – технічні роботи, шт.

4. Оцінюючи **демографічну характеристику регіонів** визначають ймовірнісний попит населення на всі види товарів та послуг, кваліфікацію робочої сили, а також можливість залучення її у виробництва, в які інвестуються кошти. Для проведення розрахунків ми використовуємо наступні показники: частка населення регіону в загальній чисельності жителів країни, %; співвідношення міських і сільських жителів у регіоні; кількість зайнятих економічною діяльністю, тис. осіб; фахівці вищої кваліфікації (кандидати наук), які зайняті у суспільному виробництві, ос.

5. Оцінюючи **рівень економічних, екологічних та криміногенних ризиків** вивчають ступінь інвестиційної безпеки (а потім виробничої) в регіоні. До них ми віднесли наступні аналітичні показники: кількість засуджених, осіб; утворення відходів у розрахунку на 1 особу (VI клас небезпеки), кг; викиди забруднюючих речовин, тис. т; підприємства, які одержали збиток, млн. грн.; рівень безробіття, % до населення працездатного віку.

Далі розраховуємо узагальнений показник оцінки інвестиційної привабливості регіонів на основі узагальненого показника кожного із факторів.

Узагальнений показник оцінки інвестиційної привабливості регіонів країни розраховують як суму добутків рангового значення кожного синтезованого показника помноженого на його значимість (у відсотках):

$$I_{\text{узаг}} = \sum(I_{\text{узаг } i} * R_i), \quad (3)$$

Експериментально (з урахуванням думок інвестиційних менеджерів) визначено такі величини значимості кожного синтезованого показника в сукупній оцінці інвестиційної привабливості регіонів у відсотках: рівень загальноекономічного розвитку – 35; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури – 15; рівень науково – інноваційного розвитку – 25; демографічна характеристика – 15; рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків – 10 [3].

На рис. 1 наведені результати розрахунку узагальненого показника оцінки інвестиційної привабливості регіонів України.

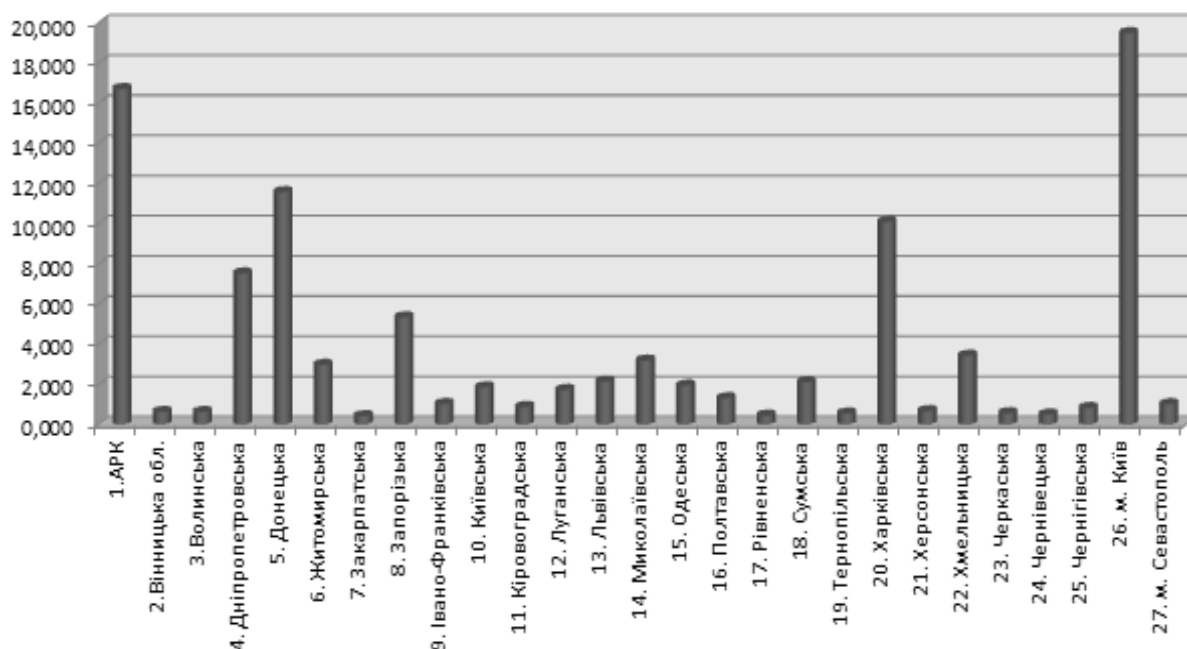

Рис. 1. Інвестиційна привабливість регіонів України

Проаналізувавши рис. 1, можна зробити висновки про те, що до 5 - ки найбільш інвестиційно привабливих регіонів України входять: м. Київ, АРК, Донецька область, Харківська область та Дніпропетровська область. А найменш привабливими, і як наслідок найменш розвиненими є: Закарпатська, Рівненська, Чернівецька та Тернопільська області.

Висновки. Дослідження інвестиційної привабливості є дуже важливими, адже на їх основі держава, як інвестор зможе ефективно диверсифікувати кошти, для того щоби розвивати регіони країни. Тобто розподіляти інвестиції між регіонами, які мають найменші інвестиційні ризики (найбільш привабливі) та тими, які мають найбільші ризики (найменш привабливі).

Регіони, які мають найменшу частку в загальному обсязі ВВП України мають отримати додаткові кошти для розвитку і покращення економічного становища, що в майбутньому призведе до суттєвого скорочення регіонального дисбалансу, і як наслідок до подолання структурних диспропорцій економіки в регіональному розрізі.

Список використаної літератури

- 1.Бланк І.О. та ін. Інвестологія: наука про інвестування / За ред. проф. С.К. Реверчука. – К: Атіка, 2001. – С. 180.
- 2.Герасименко С. С. Статистична оцінка інвестиційної привабливості регіонів / С. С. Герасименко, Л. О. Свистун-Золотаренко // Актуальні проблеми економіки. — 2004. — № 12 (42). — С. 155–159.
3. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Підручник. — К.: Вікар, 2006. — 396 с.
- 4.Уманець Т.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т.В. Уманець // Економіка і прогнозування. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2006, №4. – С. 133-145.
5. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции. — М.: ИНФРА-М, 1998.

6. Статистичний збірник «Регіони України» Київ - 2012, частина I.

7. Статистичний збірник «Регіони України» Київ - 2012, частина II.

Рекомендовано до публікації, д.е.н., проф. Чубукова О.Ю.

ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

ГЕСЕЛЕВА Н.В., РЕДЬКО М.В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Проведения оценки инвестиционного климата регионов Украины.

Методика. В ходе проведения оценки инвестиционной привлекательности регионов Украины, использован метод экспертного опроса (парное сравнение) и факторный анализ, основанный на ряде статистических экономических, социальных, демографических, криминогенных и экологических показателей.

Результаты. В результате проведенных исследований, определен инвестиционный климат каждого региона. Таким образом, наиболее инвестиционно-привлекательными стали: г. Киев, АРК, Донецкая, Харьковская и Днепропетровская области, а наименее привлекательны Закарпатская, Ровенская, Черновицкая и Тернопольская области.

Научная новизна. Использование данного метода оценки инвестиционной привлекательности позволяет инвестору формировать механизм эффективной диверсификации (распределения) инвестиций.

Практическая значимость. Полученные результаты инвестиционной привлекательности могут быть использованы при формировании механизма распределения государственных средств между регионами страны.

Ключевые слова: *инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, экономический рост, регионы Украины.*

EVALUATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF REGIONS OF UKRAINE

GESELEVA N., REDKO M.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Assessment of investment climate regions of Ukraine.

Methodology. During the evaluation of investment attractiveness of regions of Ukraine, the method expert survey (pairwise comparison) and factor analysis based on a set of statistical economic, social, demographic, criminal and environmental performance.

Findings. Upon completion of our calculations, we have obtained results on the investment climate of each region. Thus, the top 5 most attractive investment includes: Kyiv, Crimea, Donetsk, Kharkiv and Dnipropetrovsk regions, and the least attractive are the Thacarpathian, Rivne, Chernivtsi and Ternopil region.

Originality. Using this method of evaluation of investment attractiveness allows the investor to construct a mechanism for effective diversification (distribution) of investments.

Practical value. The results obtained investment attractiveness can be used in the establishment of the distribution of public funds between regions.

Keywords: *investment attractiveness, investment climate, economic development, the regions of Ukraine.*